

Text i context: una constant en el quefer professional d'Albert Hauf. Paraules d'homenatge als 25 anys de la seua estada a València (1987-2012)

ANTONI FERRANDO
(UV)

antoni.ferrando@uv.es

La professora i amiga Júlia Butinyà ha estat molt generosa amb mi en convidar-me a participar en aquest emotiu homenatge al professor i amic Albert Hauf, en incloure'm dins un grup d'especialistes en literatura medieval. Jo només m'interesse per la literatura medieval en tant que component de la història de la llengua i de la cultura. També Albert Hauf ha estat molt generós amb mi en convidar-me a participar en el *Panorama crític de la literatura catalana*. Per tot plegat no podia renunciar a participar en aquesta conversa amical al voltant de l'obra i de la biografia d'Albert Hauf, més encara si se m'oferia l'oportunitat d'expressar-li el meu agraïment pel seu mestratge i per la seua presència a València i em brindava la possibilitat de reunir-me amb deixebles, amics i col·laboradors.

Com que m'imagino que els meus col·legues incidiran en les seues aportacions de caire literari, això em deixa el camp lliure per a abordar dos aspectes més aviat relacionats amb la seua trajectòria biogràfica i amb el seu quefer professional. En concret, em referiré al seu ingrés en la Universitat de València i al seu mètode de treball. Però abans d'abordar-los no em puc estar d'evocar uns certs paral·lelismes entre ell i Francesc Eiximenis, l'escriptor català al qual dedicà la seua tesi doctoral. El gironí Francesc Eiximenis s'establí a València el 1383, es vinculà plenament a la ciutat i al regne, hi produí la major part dels seus escrits i no l'abandonà fins que el papa el nomenà patriarca de Jerusalem i bisbe d'Elna (1408). S'hi estigué, doncs, 25 anys, els seus anys de glòria. Doncs bé, també el mallorquí Albert Hauf i porta 25 anys d'estada a València, s'ha vinculat plenament a institucions i col·lectius de la ciutat i és ací que ha produït la major part dels seus estudis literaris. Hauf i Eiximenis coincideixen a compartir una inmensa cultura religiosa. Ja ho va remarcar Joan Fuster. L'única diferència important és que Hauf no serà nomenat bisbe ni patriarca, però — permeteu-me l'ocurrència! — no és una diferència totalment absoluta, perquè Hauf és membre *ab initio* de la Comissió de Textos Religiosos de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Cap a l'any 1983, els organitzadors del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana van preveure la distribució del simposi en set àrees temàtiques i la celebració de les sessions de cada àrea en les set ciutats més importants del nos-

tre àmbit lingüístic. Els organitzadors sabien que em dedicava a història de la llengua i no sols van tindre la deferència d'assignar-me la responsabilitat de l'àrea d'Història de la Llengua, sinó que també van reservar la ciutat de València com a lloc de celebració de les nostres sessions. La responsabilitat implicava la tria de ponents i la crida a possibles comunicants. Per formació personal, sempre havia considerat, i continue considerant, que la història de la producció literària és inseparable de la història de la llengua. Dins de la història de la literatura i dins la història de la llengua catalana, hi ha una època, un llarg segle XV, que m'atreia, i continua atraient-me, per una triple raó: és l'època de la nostra millor literatura, és l'època de la màxima expansió i de la màxima plenitud de funcions de la nostra llengua i em toca molt de prop, perquè sóc valencià i la major part dels nostres clàssics són valencians. Per això creia, i continue creient, que els nostres estudiants i els estudiosos han de saber per què els nostres grans escriptors del segle XV adopten diferents registres i diferents preferències lèxiques i a quin públic van adreçats els seus productes, quines relacions tenen els uns amb els altres i quines posicions ideològiques i estètiques van adoptant a mesura que s'hi van produint uns canvis socials, culturals i polítics de notable transcendència. En altres mots, crec que hem de saber i hem de poder gaudir de les més belles pàgines de la nostra literatura. Però estic convençut que el plaer intel·lectual serà més intens i més gratificant si aprofundim en la sociologia del fet literari, aspecte íntimament relacionat amb la història de la llengua.

Doncs bé, mirant els *curricula* dels investigadors de l'època, em va cridar l'atenció que un mallorquí establert a Cardiff havia dedicat una bona part de les seues recerques als nostres grans escriptors del segle XV. No vaig dubtar a convidar-lo a participar en l'àrea d'història de la llengua. I cal dir que la seua ponència, dedicada a sor Isabel de Villena i als cercles literaris que l'envoltaven, ens va causar una molt bona impressió. Sota un aparentment ambigu «El món cultural de sor Isabel de Villena», el professor Hauf ja va insistir en el que esdevindrà una constant metodològica de la seua recerca: «text i context». És explícitament aquest sintagma el que figura en el títol de l'article «Text i context en l'obra de sor Isabel de Villena» (1991), o en el que dedicà a la *Flor de les històries d'Orient*, d'Aitó de Gorigos (1996). Doncs bé, «text i context» ha estat la constant metodològica que Hauf s'ha aplicat i ha ensenyat sistemàticament. Un text no s'acaba d'entendre sense el seu context.

És així com es va produir el seu primer contacte profund amb la ciutat de València, de manera que el professor Hauf, sens dubte empaïtat per Úrsula, la seua esposa, que va quedar seduïda pel clima i la bellesa de la nostra ciutat, va començar a pensar si no seria hora de tornar a la terra. Per aquelles dates l'horroritzaven les perspectives de desmantellament de les humanitats a les universitats britàniques en nom de la política dels mercats que aplicava amb mà de ferro la primera ministra britànica Margaret Thatcher. Al professor Hauf se li presentà una ocasió extraordinària de tornar a la terra: la convocatòria a la Universitat de València d'una plaça de catedràtic de Filologia Catalana, amb un doble perfil: Literatura catalana i Història de llengua. El mateix perfil que el Departament homònim havia posat per a una altra càtedra pensada en Joan Fuster. En altres mots, teníem un perfil que podríem rebatejar sense massa dificultats en «text i context». El professor Albert Hauf no s'ho va pensar dues vegades. Hi va

concórrer i hi va defensar brillantment la necessitat de contextualitzar el text literari, és a dir, la de conjuminar la història literària i la història de la llengua. No cal dir que obtingué la plaça a la primera ocasió. En aquella ocasió vaig tindre el privilegi de presidir el tribunal que va dictaminar a favor de Hauf. Era el 1987.

Ara bé, una vegada obtinguda la plaça, la legislació llavors vigent facilitava el trasllat a d'altres universitats, per exemple a Barcelona o a Palma. Se li van fer propostes molt temptadores, sobretot des de Barcelona. Molts dels seus col·legues vam arribar a pensar que faria com molts altres catedràtics catalans, com Emili Giralt, Miquel Tarradell, Joan Reglà i un llarg etcètera, que a la primera ocasió tornarien a la terra d'origen o aspirarien a una plataforma universitària molt consolidada, com era la capital catalana. Però a Hauf li va passar com a Francesc Eiximenis l'any 1383, és a dir 600 anys abans: es va enamorar de la ciutat i del País Valencià, es va valencianitzar, es va vincular a les seues institucions —la Universitat, l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, la Institució Valenciana d'Estudis i Investigació, els Premis Octubre, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua— i es va trobar amb molta gent que el vam convèncer que s'hi havia de quedar. I no va costar gens de convèncer-lo. Li ha passat com a Eiximenis, ara fa 600 anys.

Albert i Úrsula: avui, no solament vosaltres heu comprovat l'encert de la vostra decisió de fa 25 anys, sinó que som molts els valencians que ens sentim profundament agraïts pel vostre gest i per les impagables aportacions que tu, Albert, i tu, Úrsula, amb la teua callada i impagable ajuda, heu fet no sols a la literatura catalana en general sinó sobretot a l'estudi dels nostres grans clàssics.

Enhorabona, Júlia, per la teua iniciativa. Salutacions cordials a Josep Antoni i a Joan Miquel!

Moltes gràcies, Albert i Úrsula. I per molts anys!

Videoconferència de la UNED. Seu de València. 31 de maig de 2012

